

ARVO UUSTALU
arvo.uustalu@ohtuleht.ee

„Olen siin elanud juba üle kolmekümne aasta, aga pean nüüd generaatori, pumba, suure plastmahuti ja järelkäru vanast karjäärist vett toomas käima,“ kurdab Palupera mees. Ta on kindel, et küla kaevudest röövisid vee poole kilomeetri kaugusel asuvad karjäärid.

Palupera elanikud pommitavad kirjadega Elva vallavalitsust ja keskkonnainspeksiiooni, kurttes, et karjääri purustustolm ja müra jõuavad nende hoovidesse. Lisaks peavad kümnekond majapidamist kõvasti kombineerima, et pere üldse vett saaks.

Otepää valda jäävas Miti kruusakarjääris alustati selle aasta algul agaralt kaevandamisega. Läheduses on küll veel kaks karjääri, kuid vanemad Elva valla alla jääva Palupera elanikud kinnitavad, et suurem veejama hakkas pihta alles mullu.

„Mina ei tea, kui palju üks või teine karjäär veetaset mõjutanud on, aga täiesti tühjaks tõmbas kaevu alles tänava suvel. Isegi kui kaevuvee tase sõltub ilmastikust, siis miks varasemate aastate kuivad suvedega vesi kaevus loksus? Majapidamisvee toon nüüd pütiga, joogivee pudeliga poest,“ räägib üks paluperelane. Teine tõdeb, et tema majapidamise kaev oli eelmisel aastal kuiv ning on seda suuresti ka tänava. „Väikes-te lastega on nõnda raske. Külarahvale teeb muret ka Miti kaevandusest siiani kostev müra ja tolmu. Eks meiega aeda seda vaikselt laskub,“ nendib ta.

Palupera piirkonnakogu liikme Madis Haugi sõnul teeb olukorra keerulisaks see, et kaevandused on Otepää vallas, aga inimesed, kes müra, tolmu ja veepuuduse all kannatavad, elavad Elva vallas.

„Kaevandustega seoses on probleemid siin juba pikemat aega, aga olukord on järjest halvenenud,“ räägib ta.

Haug ütleb, et paraku on rikutud kaevandusloa tingimusi, millest üks on, et nädalavahetustel seal töid teha ei tohi. Ta toob näiteks 10. mai, mil ta piirkonnakogu nimel sellest ka valda teavitas. „Tegemist oli püha-päevaga,“ ütleb ta.

2010. aasta sügisel ilmus ajakirjas Eesti Loodus artikkel „Miti kruusakarjäärid rikuvad Otepää loodusmaastikku“, mille autorid leidsid, et kaevanduste rajamisel võivad piirkonnas tekki-da vee- ja müraprobleemid. „Planeeritud kaevanduste mõjul alaneks põhjavee tase ja halveneks vee kvaliteet,“ seisab artiklis.

Elva vallavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Kertu Vuksi sõnul on Palupera elanikud karjäärist tuleva müra

PALUPERA ELANIK ON VIHANE: vett pean nüüd hankima karjäärist, mis meid veeta jättis!

Külarahvas süüdistab ümbruskonna kruusakarjääre oma kaevude kuivalejätmisses

Aldo Luud

SÜÜDI VÕI MITTE: Palupera veeprobleemid algasid varem, kui Miti karjäär tööd alustas.

Alati on keegi vastu

Üle Eesti paljusid kruusakarjääre haldava aktsiaseltsi Kiirkandur juhataja Tiit Ploom tõdeb, et ilmselt ei ole ühtegi karjääri, millele keegi vastu ei ole. „Olen käinud ise Paluperas kuulamas, kas karjääri müra kostab küllani, aga seda probleemi seal täheldanud ei ole. Vajadusel tõstame ka küla poole jäävaid valde. Oleme koostööks valmis, ühele perele rajasime kaevu ja mõnele perele oleme eraldanud raha kaevu puhastamiseks. Ehitasime maaomanikega kokkuleppel ka uue tee, mille kaudu saab kruusa välja viia küla läbimata,“ räägib ta.

ja tolmu ning joogivee kättesaadavuse tõttu mitu korda valla poole pöördunud.

„Peale selle on tunduvalt tihenunud raskeveokite liiklus külateedel ja Palupera mõisapargis kooli vahetus läheduses. Kaevandusloa järgi peaks mõjusid leevendama katendvallid, nende nõuetele vastavust palusime kontrollida keskkonnainspeksiioonil. Maha võeti ka küla ja kaevanduse vahele jääv metsa-

riba, ilmselt on olud olnud nüüd soodsad selleks, et tolmu ja müra levivad küllasse,“ räägib ta.

Vuksi sõnul on kaevude veetaset korra aastas jälgitud ning kõige viimasena avatud Miti mäeeraldisel toimuvad kaevandustööd ei tohiks veetaset muuta. Ta lisab, et varasemad kaevandused Kasemäe ja Palupera karjääris on küll veetaset alandanud.

Keskonnaameti maapõuespetsialist Aare Mark ütleb, et Miti kruusakarjääri kaevandamisloa

taotlusega seoses hinnati 2012. aastal võimalikke keskkonnamõjusid ning aruanne hõlmas ka lähedal asuvate karjääride koostõju.

„Põhjaveetasemest kõrgemal asuva kruusa kaevandamine Miti ning teistes lähistes paiknevates kruusakarjäärides ei mõjuta Palupera aleviku ega Otepää kõrgustiku põhjal asuvate salvkaevude veetaset ega veekvaliteeti, kuna nende kaevude toitealad asuvad reljeefis kõrgemal,“ kinnitab ta ja ütleb, et tema meelest on salvkaevude veetaset mõjutanud paljud järjestikused sademetevaesed aastad. Ta

lisab, et Miti karjääri kõrval oleva Palupera karjääri kaevandatud maa osaline korrastamine on lõpusirgel ning valmis ka avalik supluskoht, mis on kohalike seas juba populaarsust võitnud. Teisipäeval oli ujumiskoha juures siiski märk „Ujumine keelatud!“.

Marki sõnul ei saa kaevandamisloaga suunata, millist teed mööda materjali väljavedu peab toimuma. Selles peaksid osapooled ise kokkuleppele jõudma.

Keskonnainspeksiiooni peainspektor Reeli Sildnik lisab sa-

muti, et kaevudes võib vesi alineda pigem järjestikuste kuivade suvede, lähedalolevas rabas turba kaevandamise alustamise ja ehk ka varasemate kaevanduste koostõjul. Raba kõrval elav Madis Haug väidab Ohtulehele, et mingit turbavõtmist ei toimu.

Keskonnainspeksiiooni Tartumaa büroo juhataja Tanel Tärna ütleb, et maavara kaevandamise loa ühe lisatingimuse kohaselt tuli enne kaevandustööde alustamist lahendada Kasemäe talu joogivee probleem ning seda tehtigi. „Loa ühe punkti kohaselt tuleb vähemalt üks kord aastas viia läbi salvkaevude veetase seire vastava kinnistu omaniku või valdaja nõusolekul viiel kinnistul ning edastada tulemused Palupera vallavalitsusele ja keskkonnaametile,“ räägib ta.

Ta lisab, et keskkonnainspeksiioonile Elva vallavalitsuse edastatud kaevanduste kohaselt on Miti kruusakarjääris tehtud tööd ka nädalavahetustel ning teenindusmaa piirile pole rajatud katendivallid.

„Müriarikkaid tegevusi, nagu purustus-sorteerimissõlme käitamine, võib Miti karjääris teha vaid hommikul kella kaheksast õhtul kella viieni. Kaevandaja esindaja sõnade kohaselt teostati ühel nädalavahetusel inse-

neritehnilisi töid (katendivalli rajamine), millest teavitati ka kogukonda. Samuti teostati ühel nädalavahetustel töid kõrvalasavas AS TREV-2 Grupile kuuluvas Palupera kruusakarjääris, mille maavara kaevandamise loas nädalavahetustel töötamise keeld puudub,“ teab Tärna.

Ta lisab, et kaevandaja on edastanud ka Miti kruusakarjääris paikneva Miti rootorpurusti viimase nädala GPS-väljavõtte. Sel ajal, kui masin töötas enne kaheksat ja peale viit, toimus masinate liigutamine või ülessoojendamine.

„Katendivall ümbritseb suuremat osa mäeeraldisest ning puudub üksnes sealt, kuhu katendi koorimisega veel jõutud pole. Samuti toimuvad mäetööd karjääri põhjas, mis asub august, ja see omakorda vähendab müra levikut. Täiendava tingimuse kohaselt tuleb tolmu tekke ja leviku tõkestamiseks kasta kuival ajal karjääri veoteid ja territooriumi ning piirata liikumisküürust. Tolmu vähendamiseks on kaevandaja poolt soolatatud karjääri väljaveoteid. Kontrolli hetkel toimus mäeeraldisel töö ning töötas purusti. Purustamisel tekkinud võimalikku müra väljaveoteel seisvad inspektorid ei tuvastanud,“ kinnitab ta.

VEE JÄRELE: Aastakümneid oma kaevust vett võtnud Raivol tuleb nüüd järelkäru ja pumbaga vee järel käia.

Rahvusoperi peadirektor Aivar Mäe lahkub ametist

Eile kogunes rahvusoperi Estonia nõukogu, arutamaks majavalise usaldusisiku raportit selle kohta, kuidas on Estonia peadirektor Aivar Mäe (pildil) kohelnud endisi ja praegusi teatritöötajaid. Pärast koosolekut teatati, et Mäe lahkub ametist omal soovil.

Nõukogu esimees Ivri Ilja ütles pärast koosolekut ajakirjanikele, et Mäe teatas talle plaanist tagasi astuda juba kolmapäeva õhtul, aga ametlikult esitas avalduse koosoleku alguses. Nõukogu rahuldab selle ja lõpetab poolte kokkuleppel temaga lepingu. Küsimusele, kas

Mäe on ahistavat käitumist tunnistanud, vastas Ilja resoluutselt: „Ei ole.“

Kas Mäe tegi Ilja hinnangul õigesti, et tagasi astus? „Mul on seda väga raske hinnata. Ta on ise õige

inimene sellele vastama. Teatri seisukohalt ning normaalse töökeskkonna ja -rütmi taastamise seisukohalt tegi ta otsuse, mis on kindlasti teatri huvides.“

Mäe jäi neljapäeva õhtul ajakirjanikele tabamatuks, ent pressiteates põhjendas ta ametist lahkumist sellega, et tema meelest on äärmiselt ebaõiglane sundida rahvusoperi 500 töötajat loometöö asemel tegelema administratsiooniga seotud probleemidega. „Ma ei tea, mida sisaldab usaldusisiku kokkuvõtte, aga ma tean, mida estoona-lased igapäevaselt vajavad ja selleks on töörahu. Astun omal soovil tagasi, et teater saaks edasi liikuda ja keskenduda nii uue hooaja kui kaugema tuleviku üles ehitamisele.“ Delfi andmeil saab Mäe lahkumishüvitiseks kuue kuu palga ehk 39 600 eurot.

Usaldusisiku koostatud raportit ei soostunud Ilja põhjalikult kommenteerima, kuid nentis, et ahistava käitumise kohta käivaid pöördumisi oli 10–20. Analüüsi, mis jääb nõukogu käsutusse, kasutatakse Ilja sõnul teatritöö keskkonna parandamiseks ja võimalike kitsaskohtade likvideerimiseks. Koosolekul arutati ka uut sisekorra, mis käsitleb eelkõige tööküsimise ja ahistamise vältimist. Peadirektori kohuseid täidab

uue juhi leidmiseni tehnikadirektor Taivo Pahmann. Juunis ilmusid ajakirjanduses kirjeldused, kuidas Aivar Mäe on alluvaid ahistanud. Ta eemaldati peadirektori kohalt kaheksa kuuks ning Estonia nõukogu kutsus olukorda uurima majavalise usaldusisiku. Ka politsei alustas 26. juunil menetlust seksuaalse ahistamise paragrahvile toetudes. See uurimine veel kestab. **KADRI KUULPAK, HINDREK PÄRG**

Stanislav Moškov